

• S • G • B • T • B •

• T • G • G • T •

z. B. A. h

W. A.

J. q. 259.

41
COLLEGII TERTII
In Augustanam Confessionem
DISPUTATIO VIII.

Quæ secunda est de Questione,

Antotalex Decalo- gi servari possit.

Proposita,

In Electorali Academia VVittebergenfi

P R Æ S I D E

JACOBO MARTINI S.S.Th.

Doct. & Profess. Publ. Primario, Facult. Theol.

Seniore, ac Templi Arcis Præposito,

R E S P O N D E N T E

M. DAVIDE MALICHIO, Gryphem-
bergâ Pomerano.

In Auditorio Collegii Veteris

Ad diem 25. April.

WITTEBERGÆ,

Typis Hæredum SALOMONIS AUERBACH, Acad. Typogr.
ANNO M DC XXX.

COLLEGII TERTII
In Augustanam Confessionem
Antoine de Calo
JACOBI
M. DAVIDE MATHIO
Anno MDCXXX

D. O. M. A.

Continuatio.

R

Ræcedentis disputationis parte posteriori vidimus, quibus argumentis Becanus probare conatus fuerit, totam legem Decalogi à fidelibus servari posse; eaq; solidis ab ipso Spiritu sancto suppeditatis rationibus ac fundamentis, contra quæ vel portæ inferorum non prævalebunt, Deo sint grates, refutavimus: Consequens est, ut ad alteram partem istius disputationis nos accingentes, ejusdem nostri adversarii responsiones, quibus argumenta nostra, quibus contrariū demonstrare solemus, nempe, totā legem à nullo hominū, vel sanctissimo, impleri sive servari posse impugnavit, examinemus, & palam demonstremus, quod, licet Sophista nulli fallendi artificio, nulli calumniæ, nulli denique mendacio parcat, nihil tamen contra veritatem efficiat; sed potius, quo magis petatur illa, prematur, agitetur, eo magis prævaleat, sese erigat, splendeat, & tandem victoriam reportet.

T H E S I S I.

Nostra ergo argumenta examinare incipit Becanus §. 37. *Hæc sufficiunt, inquit, contra adversarios. Videamus nunc, quid pro se asserant. Primum objiciunt illud Act. 15. v. 10. Quid tentatis imponere jugum super cervices discipulorum, quod neq; Patres nostri, neq; nos portare potuimus? Hæc sunt verba Petri Apostoli, quibus testatur legem esse jugum importabile, neq; nos posse salvari per observationem legis, cum ea impos-*

A 2

sibilis

sibilis sit, sed per gratiam Dei, quæ à legis jugo nos liberat. Respondeo, certum est, Petrum non loqui de lege morali, quæ continetur in Decalogo, & de qua hîc disputamus, sed tantum de ceremoniali. Contendit enim Christianos non esse obligandos ad circumcisionem & similes ceremonias Judaicas, idq; propter duas causas. 1. quod sint jugum grave & importabile, 2. quod sint inutiles ad justificationem. Hanc posteriorem causam clarius expressit D. Paulus ad Galat. 4. v. 9. nunc autem cum cognoveritis DEVM, imò cogniti sitis à Deo, quomodo convertimini iterum ad infirma & egena elementa, quibus denuò servire velitis? Porro lex ceremonialis vocatur jugum importabile, non quod portari omnino non possit, sed quod agrè & difficulter, ut rectè exponit D. Thomas in 2. distinct. 28. quæst. 1. art. 4. ad 3. Lyran. in hunc locum & alii. Nam si omnino portari non posset, mentitus esset Evangelista, cum dixit de Zacharia & Elisabetta Luc. 1. v. 6. Erant ambo iusti ante Deum, incedentes in omnibus mandatis & justificationibus Domini sine querela. Eodem sensu Christus traditiones Pharisæicas vocat onera importabilia Matth. 23. v. 4. Alligant enim onera gravia & importabilia. & imponunt in humeros hominum: Digito autem suo nolūt ea movere.

II. Ut ergo argumenti hujus nostri nervum incidat Becanus, negat agere allegatū Petri dictum de lege morali, sed tantum ceremoniali. Non quidem imus inficias, horum Petri verborum occasionem fuisse circumcisionem; quandoquidem Pharisæi credentes urgebant, circumcidendos esse ex Ethnicis ad Christianismum conversos, cogendosque ut servarent legem Moysis, nempè ceremoniale v. 5.

III. Hic ergo erat status controversiæ: & decernebatur à Petro, non cogendas esse conversas gentes ad observationem legis illius ceremonialis. Ratio autem illius decreti sunt verba ejusdem Apostoli, quæ nos urgemus: Distinguat tamen Jesuita inter decretum ipsum & rationem decreti: illud esse potest speciale: non autem statim necessarium est, rationem non altius assurgere & longius repeti.

IV. Luc. 11. v. 15. Objiciebatur Christo se eicere demonia per Beelzebub principem demoniorum. Negat Christus, & addit statim suæ negationis rationem v. 17. Omne regnum adversus seipsum divisum,

sum, desolatur, & domus supra domum cadit. Hic certè negari non potest, quæstionem esse specialem de regno Diaboli, an illud ita adversus sese partitum sit, ut unus oppugnet, & expellat alterum: Rationem autem, quâ illa à Christo negatur, esse etiam specialem, & tantùm de regno Diaboli intelligendam, qui asseret, sensu communi caret, Christumq; vitiosè idem per idem, & sic nihil probare calumniatur.

V. Idem omninò de hac Petri consultatione statuendum, quod in eà altius assurgat ratio. Imò id etiam erat necessarium: Cum ceremoniarum usus nunquam bene possit intelligi, nisi relatè ad legem moralem. Nam licet triplex fuerit lex apud Judæos, Moralis, Ceremonialis & Forensis; utraque tamen hæc posterior ancillabatur legi morali: cum ceremonialis primæ, Forensis, secundæ tabulæ præcepta determinaret; sicq; illa Deum immediatè, ista proximum respiceret.

VI. Hinc Apostolus etiam Paulus, cum ad Galatas scriberet, & de hac ipsa Circumcisione disputaret, necessitate rei coactus fuit in genere de universa lege docere, & in tractatione generali hujus propositionis, disputationem suam includere *cap. 2. Non justificari hominem ex operibus legis.* Quandoquidem firmissima omninò consequentia est: Qui per nulla omninò universæ legis opera potest justificari, is neq; per Circumcisionis opus justificatur: Qui enim tollit omne, nihil relinquit. Atque hinc etiam *c. 5. v. 3.* disputationem hanc absolvens Paulus, in hæc verba definit: *Quicumq; circumciditur, debitor est totius legis servandæ:* & dehinc *v. 4.* pergit de universa lege concludere: *Christus vobis factus est otiosus per vos ipsos, quicumq; per legem justificamini, & à gratiâ excidistis.* Quis ergo in Petro mirabitur, vel etiam inficiabitur, quod in Paulo non potest non videre manifestissimum.

VII. Vis ergo consultationis Petrinæ hæc est: Qui Deum tentant, graviter peccant: At Doctores circumcisionis Deum tentant: Ergo graviter peccant. Major est certa: sic enim Christus Matth. 4. v. 7. ex Moyse Deut. 6. v. 16. *Non tentabis, inquit, Dominum Deum tuum.*

VIII. Minorem porrò probat Petrus: Quicumq; imponunt

nant jugum universæ legis super cervices discipulorum im-
portabile, illi Deum tentant: Atqui Doctores circumcissionis
imponunt jugum universæ legis super cervices discipulorum.
importabile: Ergo Doctores Circumcissionis graviter tentant
Deum. Major est certa. Nam is revera Deum tentare dicitur,
qui viribus suis impossibilia sine verbo Dei præsumit, vel ab a-
liis exigit. Minor probatur: Quicumq; urgent circumcissionem,
tanquam necessariam, illi onus & jugum legis universæ impos-
sibile imponunt cervicibus discipulorum: Hoc faciunt Docto-
res circumcissionis, Ergo &c. Minor rursus probatur. Nam cir-
cumcisio præsupponit onus ac jugum universæ legis, proindeq;
importabile, quod quidem hic à Petro non additur, ab Aposto-
lo verò Paulo disertè affirmatur loco modo allegato ad Gal. 5.
v. 3. *Quicumq; circumciditur, debitor est universæ legis.*

IX. Deinde negamus legem ceremoniam per se esse
jugum importabile. Quod enim onus importabile est, eo non
defunguntur homines; Atqui ceremonialium legum onere
multi non tantum sancti, sed etiam hypocritæ sunt defuncti:
Ergo legum ceremonialium onus non fuit importabile: Pro-
pterea iis Petri verbis non sunt significatæ: sed leges morales,
quæ perfectam omnium internarum virium requirunt obedi-
entiam.

X. Si ergo omninò etiam ad leges ceremoniales hoc
fuerit extendendum, fieri illud non potest, nisi propter legem
moralem, cui ancillantur, h. e. propter ipsam obedientiæ ratio-
nem, quam habent non in se, sed in lege morali, quæ præcipit
Deum amari toto corde, proindeq; ei obtemperandum esse in
omnibus, & sic quoq; in hisce ceremonialibus legibus.

XI. Tertiò concedimus quod Paulus ad Galat. 4. expli-
cato beneficio planè divino, quod per prædicationem Evange-
lij Galatis sit orta nova lux agnitionis veri Dei &c. objurgatio-
nem inferat v. 9. Quod jam nimirum per agnitionem veri Dei
& quem misit, Jesu Christi in plenam libertatem filiorum Dei
sint asserti, atque sic liberi redditi non à peccatis tantum, sed ab
humanarum etiam traditionum decretis; demiretur, ipsos con-
verti

verti rursus ad elementa mundi, hoc est, ad ejusmodi constitutiones, quæ, licet olim sub veteri Testamento suum habuerint usum ex Dei ordinatione, nunc verò post adventum & apparitionem Christi, suo sint munere defunctæ, ideoque prorsus antiquatæ, ac proindè in usum non revocandæ, nedum ut aliqua spes justitiæ & salutis in iis collocari debeant.

XII. Hæc, inquam, sunt longè verissima: verum indè non licet inferre, leges ceremoniales ad Galat. 4. v. 9. dicuntur inutiles ad justificationem & salutem: Ergo è contrario docetur leges morales sunt causæ vel suppeditant causas nostræ justificationis & salutis: Nam licet, ut diximus, à c. 2. usque ad 5. disputet Paulus de circumcisione, quod nihil faciat ad justificationem & salutem: Hujus tamen suæ disputationis fundamentum ponit in remotione universæ legis, ad Gal. 2. v. 16. *Scimus non justificari hominem ex operibus legis, nisi per solum Jesu Christi: Ergo ibi opponit omnia opera legalia fidei Jesu Christi, & huic soli attribuit quod justificemur; illa contrà omnia ex actu & causis justificationis removet, & hoc non sine emphaticâ repetitione, quando statim illo ipso versu subjicit: Ut justificemur ex fide Jesu Christi, & non ex operibus legis: Propterea quod non justificabitur ex operibus legis omnis caro.*

XIII. Quartò interpretatio illa ac ratio, quod lex hæc dicatur jugum importabile, non quod portari omninò non possit, sed quod ægrè ac difficulter portetur, falsa & nulla est. Nam non dicit Petrus ad mentem Becani *δυσβάστατον* portatu difficile, sed, *ὅτι ἰσχύουμι βαρύνειν*, nequivimus portare. Sanè hæc maximo disparata sunt intervallo. Quandoquidem hæc Petri phrasis non tam indistinctè naturam rei definit, quam certam designatamque experientiam distinctè indicat. Non enim disputat, quid opere ipso præstiterint homines, sed quid præstare potuerint: Nec de vulgo hominum loquitur, sed de sanctis Patribus, nempe quod illis impossibile fuerit, onus sive jugum legis portare. Legem portare, est legi satisfacere ad justitiam. Cum igitur ab istis Sanctis Patribus nempe Abrahamo, Moyse, Davide &c. neget, potuisse ferri legis jugum, constat legem observatu impossibilem esse.

XIV. Confirmatur hoc per oppositionem gratiæ Domini, quando Petrus pergit v. 11. *Sed per gratiam Domini Jesu Christi credimus nos salvos futuros, quemadmodum & illi.* Est enim idem, quod Apostolus Paulus disputat Rom. 11. v. 6. *Quod si per gratiam salus obtingat, jam non ex operibus: alioquin gratia jam non esset gratia: si nimirum operum merito adjungerentur: sin verò ex operibus salvamur, non jam ex gratiâ, alioquin opus jam non esset opus.* Qui locus abundè docet, gratiam Dei & operum nostrorum merita simul consistere non posse. Idem, inquam, hoc loco dicit & docet Petrus, monstrans simul gratiæ illius mediatorem sive *μεσσην* Christum Jesum esse, in quo Patrem nobis reconciliatum esse cœlesti oraculo edocemur Matth. 3. & 17. Postremò, gratiam hanc rursus non operibus, sed fide apprehendi testatur. Nam credimus, inquit, nos per gratiam Domini nostri Jesu Christi. Paucis ergo & minimè ambiguis verbis universa salutis ratio comprehendi poterit, si nos gratiâ Dei in Jesu Christo, per fidem, salvari dicatur, quæ omnis tum Propheticæ tum Apostolicæ doctrinæ summa est. Unde rursus concludimus ex hoc loco Petrino, si Apostoli quæ fuerunt per gratiam servati. Ergo sunt servati per remissionem peccatorum. Ubi autem peccata sunt remissa, ibi lex non est servata. Quocirca illud, *ἐν ἰσχύσει ὑμῶν βασιλεύσει*, non significat, servavimus quidem, sed non sine magna difficultate, tum enim non peccassent, sed potius, non servavimus, etiam si multum in eo laboraverimus, ut servarem.

XVI. Manet ergo sententia Petrina certa & rata, neminem vel sanctissimum jugum legis portare, hoc est, legi satisfacere posse. Nam sanctissimorum Patrum hæ voces non sunt, *Nos legi satisfacimus, perfectè obedimus, te Deum nostrum toto corde dileximus, & quæ tua voluntas à nobis requisivit, fecimus:* Nequaquam verò: sed, *si iniquitates nostras observaveris, Domine, quis sustinebit? Nec intres cum servo tuo in judicium, Psalm. 130. & 143. Omnes justitiæ nostræ tanquam Pannus menstruatae mulieris Esa. 64. Peccavimus, iniquitatem fecimus impiè egimus & rebellavimus, & recessimus à mandatis tuis & judicis tuis: Neque obedimus servis tuis Prophetis: Tibi, Domine, justitia, nobis autem pudor faciei: O Jehova nobis pudor faciei, Regibus nostris & patribus nostris, qui peccavimus tibi, &c. Dan. 9.*

XVII. O utinam hoc expenderent hodie Jesuitæ & Papani cæteri, facile viderent, se nullam in nos debachandi causam habere: Quin potius culpam suam & peccata sua cum Patribus, Patriarchis & aliis verè piis ac Christianis agnoscerent, nec tam improbè Dei gratiam & Christi meritum fucata sua hypocrisi conculcarent.

XVIII. Quintò, quando autem ita scriptura sacra nos informat, non est necesse, ut sibi contradicat & mentiatur (ut quidem Becanus calumniatur) quando *Luc. 1. v. 6. de Zacharia & Elisabetha testatur, quod fuerint ambo justii ante Deum incedentes in omnibus mandatis & justificationibus Domni sine querela.* Sufficien-ter tamen ad hæc exempla supra, non nostris, sed ipsius Aposto-li verbis respondimus, nempe, fuisse quidem Zachariam in nu-mero illorum, qui inter sacerdotes laudabiliter justii vixerint; habuerunt tamen necessitatem, sacrificium primitiùs pro suis offerre peccatis, solo Christo existente, cujus venturi figuram gerebant, qui hanc necessitatem sacerdos incontaminabilis nò haberet. Unicum tantum Augustini repetam *l. 2. de peccat. meri-tis & remiss. c. 13.* Ubi cum docuisset, Paulum suam illam justiti-am inhærentem habuisse pro detrimento & stercoribus: *Tan-tum ergo longè est, inquit, ut propter illa verba Zachariam & Elisabeth sine ullo peccato credamus perfectam habuisse justitiam, ut nec ipsum Apo-stolum ad ejusdem regule summitatem arbitremur fuisse perfectum.*

XIX. Quod tandem objicit locum *Matth. 23. v. 4.* quod ibi Christus eodem sensu dicat traditiones Pharisaicas onera importabilia, falsum est. Non est hic, *importabilia*, sed *portata difficilia*, *δυσβάστακτα*, quod est, *onerosa*, vel, ut diximus, *porta-tu difficilia*: quod magno discrimine distat à phrasi, quâ hic u-titur Petrus: Nam *ἰσχύω*, est *possum*, *valeo*: & *βάσιζω*, est *porto*, *gesto*: ergo: *ὅτι ἡμεῖς ἰσχύομεν βασίσαι*, ut habent Pe-tri verba, hunc habèt sensum: *neq; nos possumus vel valemus portare.* Quam significationem nequaquam habet vox Christi, sed, ut diximus, tantum *onerosum ac difficile* significat: Ergo nequaquam potest hic locus cum illo conferri, vel ille per hunc explicari.

XX. Progreditur Becanus §. 38. ad secundum nostrum

B.

argu-

argumentum desumptum ex epistola ad Galat. 3. v. 10. ubi primum argumentum format: & ejus formam accusat his verbis: *Secundo objiciunt illud Apostoli ad Galat. 3. v. 10. Quicumque ex operibus legis sunt, sub maledicto sunt: Scriptum enim est: Maledictus omnis, qui non permanserit in omnibus quae scripta sunt in libro legis, ut faciat ea. Hic supponit Apostolus legem Dei esse impossibilem, ut colligitur ex ipsius discursu, qui est hujusmodi: Quicumque non servat totam legem, est maledictus: Ergo qui volunt justificari ex operibus legis seu ex observatione legis sunt maledicti. Quae consecutio nulla esset, nisi subintelligatur assumptio ista; Atqui nullus potest servare totam legem. Totum ergo argumentum erit tale: Quicumq; non servat totam legem, est maledictus. At nemo potest servare totam legem, Ergo maledictus omnis qui ex observatione legis vult justificari. Respondeo, hic Syllogismus non est Apostoli Pauli, sed est alicujus Calvinistae qui in multis peccat. i. in forma, nam servata majori & minori propositione, deberet hoc modo concludere, Quicumque non servat totam legem est maledictus; Sed nullus servat totam legem, Ergo omnes sunt maledicti. Vel sic: Quicumque non servat totam legem est maledictus. Sed fideles (praesertim Calvinistae) non servant totam legem. Ergo Fideles (praesertim Calvinistae) sunt maledicti.*

XXI. Respondemus, concedere nos syllogismum ita formatum, in formâ peccare. Sed quaeritur, quis illum ita formaverit: Calvinus ne? Non sanè. Nam Calvinus argumentum non est syllogismus perfectus, sed Enthymema. Est ergo Becani, Calvino illum affingentis. Ut autem perperam syllogismus primû est à Becano nomine Calvinus formatus: sic pessimè corrigitur. Atque eo ipso ignorantiam Logicam prodit Jesuita, qui nondum scit, quomodo Propositio in Enthymemate deficiens inquirenda eaq; syllogismus perficiendus.

XXII. Tirones in nostris Scholis optimè norunt, quando volunt Enthymematis inquirere propositionem deficientem, & inventâ integrare Syllogismum, quod tum Propositionem actu positam, sive Antecedens conferre debeant cum cōclusionem, & observare an subjectum, an verò Prædicatum conclusionis sit in Antecedente: Quando Prædicatum adest, tum minor Propositio est ommissa, quando verò subjectum actu ponitur,

nitur, major est omiffa, Terminus autem qui in conclusione non est, est medius. Omiffus ergo terminus ex conclusione est fumendus, & cum altero termino Propositionis five Antecedentis, qui in conclusione non est, conjungendus & ritè inferendus, statimq; syllogismus exurgit perfectus.

XXIII. Quod si observasset vel scivisset Becanus, nequaquam scripsisset, hanc propositionem subintelligendam, esse: *Atqui nullus potest servare totam legem.* Nam hanc non esse minorem omiffam in Enthymemate Calvinii ad oculum demonstrabo. Enthymema est: *Quicumq; non servat totam legem, est maledictus; Ergo, Qui volunt justificari ex operibus legis seu observatione legis, sunt maledicti.* In Antecedente subjectum est: *Qui non servant totam legem:* Prædicatum est: *sunt maledicti.* Conclusionis seu consequentis subjectum est: *Qui volunt justificari ex operibus legis seu observatione legis:* Prædicatum est: *sunt maledicti.* Manifestum ergo est, quod propositio illa actu posita sit major, & sit omiffa minor. Quia subjectum conclusionis semper est minor terminus, qui cum altero termino propositionis tanquam medio connexus, constituit minorem propositionem. Ille autem est: *Quicumq; volunt justificari ex operibus legis: qui conjungatur cum residuo in propositione: Qui non servat totam legem: Qui mihi faciunt hanc propositionem: Qui volunt justificari ex operibus legis five observatione legis, non servant totam legem: non illam, quam fingit Becanus: Nullus (scil. homo) servat totam legem.* Nam ille terminus, (Nullus homo) neque in Antecedente neque in Consequente est. Ergo ejusmodi Syllogismus: *Quicumque non servant totam legem, sunt maledicti: Qui volunt justificari ex operibus, non servant totam legem, Ergo qui volunt servari ex operibus, sunt maledicti.*

XXIV. Hic & nullus alius syllogismus potentiâ continetur in Enthymemate posito. Nunc sumat perspicillum Becanus, & introspeciat penitus in omnes ejus partes naturamque illarum studiosè, expendat denique, an peccatum formæ committatur. Quicquid autem insulsus hic logicus judicet, dicimus nos scimusque per veram ac immotam scientiam, syllo-

gismum optimum esse, dispositum in primâ figurâ ejusque primo modo quem barbarè *Barbara* vocant. Quæ cum ita sint, per se liquet, quomodo ineptissimus hic Logicus in syllogismi, in se malè confecti, emendatione ineptiat. Planè enim impossibile est, ejusmodi syllogismos, quales de novo fingit, ex Enthymemate dicto formari posse. Hæc tironibus nostris nota sunt, & ignorantur à magno hoc Thrasone Jesuita, cujus ordinis homines sibi aliàs imaginantur, se Aristotelem cum universo suo organo dudum devorasse, & concoxisse, & in succum & sanguinem transmutasse.

XXV. Dehinc progreditur Becanus & probare conatur, peccatum esse in explicatione Pauli: *secundo, inquit, peccat in explicatione verborum Pauli. Nam illa verba, qui ex operibus legis sunt, sub maledicto sunt, non significant eos esse maledictos, qui legem implendo justificari volunt, cum dicat idem Apostolus Rom. 2. v. 13. Factores legis justificabuntur, sed eos esse maledictos, qui suis viribus sine fide & gratiâ legem implere & justificari se posse credunt. Hoc patet ex antithesi. Nam opera legis opponit fidei, ut patet ex illis verbis: Ex operibus legis spiritum accepistis, an ex auditu fidei? Similiter eos qui sunt ex fide, opponit iis qui sunt ex operibus legis: De prioribus dicit qui ex fide sunt, benedicentur cum fideli Abraham: De posterioribus verò; Qui ex operibus legis sunt, sub maledicto sunt. Hinc sequitur, minorem propositionem, quam Apostolus subticuit, non esse hanc Calvinisticam; Atqui nemo potest servare legem, sed illam Catholicam: Atqui nemo suis viribus sine fide & gratiâ potest servare legem. Itaque argumentum Apostoli habet hanc vim: Quicumq; vult justificari ex operibus legis, debet totam legem servare. (Nam si totam non servat, maledictus est, vel, ut loquitur Jacobus, qui offendit in uno, factus est omnium reus) sed sine fide per solas naturæ vires nemo potest servare totam legem. Ergo sine fide per solas naturæ vires nemo potest ex operibus justificari. Hinc patet, quo sensu intelligendum sit, quod sequitur; Christus nos liberavit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum. Non enim significat, Christum nos liberasse ab observatione legis, quasi ea impossibilis sit, ut falsò interpretantur Adversarij, sed liberasse à maledictione quæ pravaricatoribus legis impendat, Quia scilicet per sua*
merita

merita obtinuit nobis fidem & gratiam, per quam possimus implere legem & maledictionem evadere.

XXVI. Primum respondemus, non peccare nos in explicatione verborum Pauli, sed egregiè impingere Becanum, ut ex contextu quilibet facilè intelligit. Quandoquidem statim versu subsequente II. inquit Paulus: *Quod autem in lege nullus justificatur apud Deum, manifestum est.* Et addit rationem: *Quia iustus ex fide vivit.* Hoc verò, quod Apostolo manifestum est, id Becano non tantum est obscurum, sed penitus falsum. Satis clara enim ejus sunt verba, eos nimirum *nequaquam maledictos esse, qui legem implendo justificari volunt.* Quid est contradicere Paulo, si hoc non est? Is enim *in lege, inquit, nullos justificari.* Quid autem hoc aliud est dicere, quam qui legem implendo justificari volunt, non justificantur?

XXVII. Quod porrò addit Pauli mentem hanc esse, nimirum *eos esse maledictos, qui suis viribus sine fide & gratia legem implere & justificari se posse credunt.* Respondemus hanc limitationem, neq; hoc loco neq; alibi ab Apostolo Paulo addi: sed simpliciter opera legis opponi fidei, & sic simul fidem & opus fidei, ut sic ex justificationis *ἐνεργεία* omne omninò opus excludatur, & solum meritū Christi applicatum, relinquatur. Propterea addit *Iustus ex fide vivit:* nempe ex fide non in opera sua, sed in solum Christum, ut sic non fides ut Qualitas sive opus justificet, & homo eā vivat, sed merito Christi fide applicato.

XXVIII. Et quod Paulus immediatè subjungit, idem evidenter evincit. *Lex non est ex fide: Sed qui fecerit ea homo, vivet in eis.* Id est, Lex non docet justificationem ex fide, quæ est mendica quædam manus, gratisque ac precariò indignissimis justitiam alienam impetrat: sed dicit, eum demum justum salvumq; fore, qui perfectissimè omnibus Dei mandatis satisfecerit. Quia autem hoc nemo hominum præstare possit, etiamsi Spiritus sanctus in eo efficax sit & operetur: Quandoquidem renati tantum primitias spiritus in hac vitâ accipiunt, *Rom. 8. v. 23.* & volentibus ipsis facere bonum, adjacet malum, *Rom. 7. v. 21.* Quare addit Paulus hoc loco *v. 13. Christus nos redemit ab execratione*

III

B 2

legis,

legis, dum pro nobis factus est execratio, (scriptum est enim execrabilis omnis qui pendet in ligno) ut in gentes benedictio Abrahæ veniret per Christum Jesum, ut promissionem spiritus acciperemus per fidem.

XXIX. Non ergo lex, sed Christus in Evangelio oblatus, & fons salutis ac justificationis nostræ; quem hic vocat Apostolus *benedictionem Abrahæ*, quia ipsi ejusque hæredibus est promissus. Promissionem porrò spiritus vocat *promissum spiritum sanctum* cum adjunctis bonis, justitiâ, adoptione, reconciliatione & vitâ æternâ. Deus enim extra nos existens donat nobis fidem, qua nos trahit ad filium, quo postea apprehenso filio simul accipimus justitiam imputatam & spiritum regeneratam, fimusque templa Dei. Spiritus ergo ab extra in nobis excitat aliquam scintillam fidei, apprehendentem Christum & quoque ipsum spiritum, ut intra nos habitet.

XXX. Atque sic, (quicquid etiam ogganniat Becanus) habetur hisce versiculis Paulinis plena descriptio nostræ redemptionis aut benedictionis; Unde porro necessariò sequitur, Paulum disertè docere, *hominem justificari fide in Christum sine operibus*, Proindeque Becanum omnesque Jesuitas PseudoApostolos esse, quod doceant contra Paulum, opera quoque pertinere ad justificationem.

XXXI. De cætero, rationes quas pro suâ interpretatione adducit Becanus, magni momenti non sunt. Nam quod Paulus Rom. 2. v. 13. scribit: *Factores legis justificari, non auditores*: non id vult Apostolus, esse aliquos, qui verè ac reipsâ legem faciant aut præstent: sed de jure tantum, non de facto loquitur; quod lex requirat plenissimè sibi satisfieri, & non tantum se audiri, quodque illi demum per eam justificentur, qui ei plenissimè obediunt, quos tamen nusquam esse, tribus capitibus ibidem expresso demonstrat.

XXXII. Deinde, quod Apostolus simpliciter opponat respectu actus justificationis, opera & fidem, & illos, qui sunt ex fide justificati & reliquos, qui sunt ex lege, hoc est qui ex lege justificari volunt, concedimus libenter. Quia verò opposita sunt, perperam conjunguntur, nempe opera & fides: Quod verò, sibi contradicēs, facit Becanus
cum

cum suis Papanis; sic argumentor : Quæcunq; opponuntur respectu justificationis ut unum alterum ex censu causarum excludat, illa non debent sumi ut causæ sociæ: Atqui, fatente ipso Becano, fides & opera legis respectu justificationis opponuntur, ut se invicem excludant : Ergo fides & opera legis non debent sumi & conjungi ut causæ sociæ, nempe in actu justificationis.

XXXIII. Eodem modo censendum est de illis, qui ex fide justificantur, & qui ex operibus justificari volunt. Si enim & illi sunt oppositi, & se invicem excludunt, sic rectè & verè argumentor: Qui sunt oppositi, illi non in eodem subjecto concurrunt: Ad justifiati ex fide & justifiati ex operibus sunt oppositi: Ergo in uno subjecto non concurrunt. Et per consequens, qui sunt ex fide justifiati, illi non sunt ex operibus justifiati: Et contra qui volunt ex operibus justificari, non sunt ex fide justifiati. Proindeq; simpliciter falsa hypothesis est illa Becani, *illos, qui fide præditi sunt, & gratia Dei legem implere, & sic simul fide & operibus justificari posse*: cum justifiati ex fide non possint velle justificari ex operibus. Et volentes justificari ex operibus, sibi falsò persuadeant, quod veram fidem habeant, eaque justificentur: quia enim ex operibus legis sunt, h. e. se justificari ex operibus suis sibi persuadent, sub maledicto sunt: Idq; propterea, quia opera illa sunt imperfecta: Lex autem non nisi perfectum admittit ac probat.

XXXIV. Deinde distinguendum est inter justificationem fidei Paulinam, & justificationem fidei Papisticam. Illa agit de fide non quatenus opus est; sed quatenus est in relatione ad meritum Christi: proindeq; non dicitur illi fides justificare *ἐνεργητικῶς*, quod soli merito Christi proprium est; sed tantum *χειρικῶς*, & *ὀργανικῶς*, respectu termini sui, nempe meriti Christi, quod apprehendit; ut justificari fide sit idem, quod justificari merito Christi fide apprehensi & applicati, juxta illud Pauli Rom. 3. v. 22. *Justitia Dei per fidem Jesu Christi in omnes & super omnes, qui credunt.* Et Rom. 4. v. 6. *Deus imputat justitiam absq; operibus.* Ad Galat. 2. v. 16. *Scimus, inquit, non justificari hominem ex operibus legis,*
nisi

nisi per fidem Jesu Christi, & nos in Christo Jesu credimus, ut justificemur ex fide Christi & non ex operibus. Ergo & fides ut opus excluditur ex hoc justificationis actu, cum simpliciter sine operibus justificationem fieri nos hic doceat Paulus.

XXXV. Longè verò aliter docent Pontificii, nempe fidem justificare, ut opus & quatenus est in numero cæterarum virtutum habitualium. Quod verò est contra expressissima verba Pauli, omne opus qualecunque etiam sit, excludentis, quò solum Christi meritum relinquatur, & hoc honore afficiatur & celebretur, nempe quod solum justificet, & salvos nos faciat; ne quis gloriatur, ut rursus disertè loquitur Apostolus Eph. 2. v. 9. Hic omnibus Pontificii sese opponunt, & contra faciunt. Nam ut ex demonstratis patet, ex fide esse justificatum, illis idem est, ac ex opere & virtute primi præcepti; πληροφωρία esse justificatum: & sine fide neminem legem Dei implere posse, idè est is, quod sine virtute tali primi præcepti, quæ fiducia est erga Deum & consequenter Christum, neminem legem Dei implere posse.

XXXVI. Quod quidem libenter concedimus. Si enim, qui in minimo contra legem Dei peccat, reus est totius legis; quidni etiam, qui in maximo? Verùm hanc hypothèsin Pontificiis nullo modo concedimus, aliquem dari, qui hic primæ tabule decalogi ex asse satisfaciatur. Nam qui ejusmodi habet πληροφωρίαν, ipsum posse Deum diligere ex toto corde, ex tota mente, omnibus viribus &c. veram πληροφωρίαν non habet, sed falsam persuasionem, qua seipsum miserè decipit.

XXXVII. Falsissimum quoq; est, quod subjicit Becanus, in verbis Apostoli contineri hanc minorem propositionem: Atqui nemo suis viribus sine fide, & gratia potest servare legem. Quandoquidem fidem Pontificiam non justificare, & licet quis fide & gratiâ Dei salvificâ præditus sit, neq; sic tamen ipsum legem Dei servare posse, demonstravimus. Adde: quod planè nihil Apostolus de viribus: Sed quotquot ex lege volunt justificari, sunt Paulo maledicti. Ideoq; reverà minor à nobis posita, & ex Enthymemate educta, continetur in verbis Apostoli: Qui volunt justificari ex lege, non servant vel possunt servare totam legem.

XXXVIII. Rationem hujus reddidit Petrus: *quia tentat Deum: si quidem jugum, quod portare non possunt, sibi ipsis imponunt, & ab aliis exigunt, proindeque tantum abest, ut legi Dei satisfaciant, ut graviter contra illam peccent. Quandoquidem gravissimis illis verbis: Quid tentatis Deum? docet Petrus, omnem salutis rationem, prorsus everti, nec sine atroci flagitio intolerabile jugum credentibus imponi, si ad legis observationem, adigantur, ut in hac justificationem quærant.*

XXXIX. Cæterum, argumentum, quod format Becanus, (*Quicumque vult justificari ex operibus legis, debet totam legem servare: sed sine fide per solas naturæ vires nemo potest servare totam legem: Ergo sine fide per solas naturæ vires nemo potest ex operibus justificari*) primū negamus esse Apostoli: Nam minor non est ejus, ut demonstratum. Deinde absolutè si proponatur sine respectu ad allegatam sententiam Paulinam, illud concedere possumus totum. Nam major est certissima, & confirmatur firmissimâ adductâ ratione: quia qui totam legem non servat, maledictus est, juxta illud Jacobi: *Qui offendit in uno, factus est omnium reus.* Minorem quoque concedimus: Nam qui fide caret, in eo est defectus maximus: caret enim omnium sanctissimâ virtute primi præcepti, nempe fiducia in Deum. Ita ergo constitutis & confirmatis præmissis, nihil aliud dici potest, quàm, conclusionem esse veram.

XL. Si autem porrò ex conclusione hac concessâ (*sine fide per solas naturæ vires nemo potest ex operibus legis justificari*) vellet inferre Jesuita: *Ergo qui fide præditus est, ex operibus legis potest justificari.* Negamus consequentiam; quippè quæ ex concessa conclusione eadem necessitate infertur, qua ex hac concessâ, *sine vita nemo est homo, infertur ista: Ergo quicquid vivit vel vitâ præditum est, est homo.*

XLI. Quod attinet dictum ad Gal. 3. v. 13. respondemus, falsum esse, quod sic simpliciter & sine limitatione statuamus, *Christum nos liberasse ab observatione legis*, cum omninò illa totius vitæ & omnium actionū justificati hominis norma esse debeat: Sed à maledictione liberatos nos esse cū Paulo docemus. Deinde neque simpliciter credimus *legem esse impossibilem justificatis: cum illa duobus modis nobis possibilis, & quidem merito*

○

Christi

Christi, facta sit, nempe *inchoativè*, quatenus gratiâ Spiritus sancti, merito Christi nobis acquisiti, adjuti, satisfactionem ejus in novitate vitæ inchoamus: & deinde *imputativè*, quod Christus nostro loco legi satisfecerit, ejusq; obedientia & satisfactio fide nobis imputetur, sicq; defectus, qui in nostra obedientia est, sane non exiguus, tegatur. Patet quoq; falsam esse Jesuitæ interpretationem: cum cōtextus doceat, iōgè alio respectu illa scripsisse Apostolum, nempe respectu illius, quod præmiserat v. 10. *Maledictus omnis, qui non manserit in omnibus, quæ scripta sunt in libro legis, ut faciat illa.* Nō enim abs re videbatur objici posse: Quomodo fulmen illud maledictionis jactatum in transgressores legis protelari queat & elidi, cum nemo legem servare possit. Utitur ergo Apostolus occupatione, & proposito remedio, nodum hunc solvit, docens, nos esse liberatos per Christum. Et hac occasione (inquit Hunnius) non tam repetit, quam potenter munit, & evidenter illustrat argumentum sub finem capituli antecedentis propositum, cum diceret: Christum hoc sine mortuum & crucifixum, ut nobis in articulo salutis opus non esset pendere à lege, à qua maledictio potius erat expectanda, quam salus, sed ut fide in crucifixum, liberaremur a condemnatione legis.

X L I I. Hæc explicatio ex ipsis verbis depromitur, quæ nihil omninò habent de somnio hoc Jesuitico, *Christum per sua merita nobis obtinuisse fidem & gratiam, nempe habitualement & inherenter, per quam possimus implere legem, & sic maledictionem evadere.* Sanè de impletione legis ne *ἔτι* quidē hic habetur, nedū de tali implendi modo. Sed potius hujus redemptionis hæc quatuor sive circumstantias sive causas hoc versu Paulus explicat: nempe 1. efficientem, quæ est Christus: 2. Formalem sive modum, quæ est illius gestatio maledictionis seu suspensio de ligno. 3. Causam finalem, ut promissionem Spiritus Sancti & adjunctorum bonorum accipiamus 4. Causam instrumentalem, fidem, qua nimirum spiritualia beneficia, solius Christi morte merita, apprehendamus, non primum mereamur, & sic nobis efficiamus, ut mentitur Jesuita: sed solus, inquam, Christus ab Apostolo definitur causa *ἐνεργητικὴ* hujus impletionis, fides tan-

cum

rum ὀργάνῃ respectu nostri, illam impletionem cum omnibus spiritualibus beneficiis connexis nobis applicans.

XLIII. Videamus nunc tertium, quod Becanus adducit, argumentum & ejus imaginariam refutationem. Tertio, inquit §. 39. objiciunt illud Rom. 7. v. 18. *Velle quidem adjacet mihi, perficere autem bonum non invenio, hinc sequitur, etsi cupias legem implere, non tamen posse. Respondeo, non loquitur Apostolus de observatione legis, sed de carentia motuum concupiscentiae. Quasi dicat: Vellem quidem carere inordinatis concupiscentiae motibus, sed non est in mea potestate. Vel sic: Bonum est carere motibus concupiscentiae: & hoc bonum appeto & desidero, sed non possum perficere.*

XLIV. Ponamus responsionem & explicationem hanc veram esse, & loqui Apostolum de carentia motuum inordinatorum concupiscentiae, & conqueri, quod, licet maximè velit & appetat, non tamen possit perficere, ut illis careat. Non verò ita pro sua erroneâ opinione respondet Jesuita, sed nostram orthodoxam sententiam nolens volens confirmat. Nam qui non potest perficere, ut careat inordinatis concupiscentiae motibus, ille non potest legem Dei implere. Atqui, affirmante Becano, Paulus non potest perficere, ut careat inordinatis concupiscentiae motibus: Ergo, affirmante Becano, Paulus non potest legem Dei implere: Et si non Paulus: Ergo neq; ullus alius justificatus.

XLV. Verum falsum est, intelligere Apostolum, sibi nihil esse præter inefficacem voluntatem, quippè qui ipsius operis efficaciam negat respondere voluntati: quia remoram injiciat caro, ne exactè faciat quod facit. Caro namq; carnalia cogitat, & spiritum vocantem non audit: Hinc fit, ut bene operari volentem carnis pravitas pro viribus impediatur. Proinde hoc velle, cujus meminit, fidei promittitudo est, dùm pios format Spiritus S. ut præsto sint, suaq; membra exhibere studeant ad præstandum Deo obsequium. Quia verò impar est facultas, se reperire negat Paulus, quod optandum esset, nempe boni desiderii effectum. Loquitur ergo revera de operis efficacia, quod non faciat, quod vult bonum, sed quod non vult, malum perpetret: verba sunt diserta, & ejusmodi sophismatis obscurari nequeunt.

XLVI. Quartum argumentum proponit, & suo more
resolvit Becanus §. 40. Quarto obijciunt: Nemo potest vitare omnia pec-
cata, ergo nemo potest implere totam legem: si enim totam impleret, jam vi-
taret omnem transgressiopem legis, & consequenter omne peccatum. Ante-
cedens patet ex illo Jacobi 3. v. 2. In multis offendimus omnes, & 1. Johan. 1.
v. 8. Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus. Respon-
deo cum distinctione. Nam hac propositio (nemo potest vitare omnia pecca-
ta) potest dupliciter intelligi, 1. de peccatis mortalibus, & sic falsa est. 2. de ve-
nialibus, & sic vera est; Quilibet enim justus potest vitare omnia peccata
mortalia; nemo tamen omnia venialia, saltem secundum communem & or-
dinariam modum divinae providentiae, de quo plura in seq. cap.

XLVII. Primum respondemus, omnia peccata sua na-
tura esse mortalia Rom. 6. v. 23. Et sic tota Becani corrui respōsio.

XLVIII. Deinde positā illa nostra hypothēsi, tanquam
certa & firma, certum utiq; est, non posse hunc locum Jacobi a-
liter intelligi, quam de peccatis mortalibus, & ut sunt talia: quā-
do quidem loquitur Apostolus de peccatis, quatenus illis offen-
dimus: peccatum autē ut offendit, iram Dei meretur, & sic ve-
niale non est: Veniale autem fit, quādo & quatenus ex gratiā re-
mittitur: sic enim offensa tollitur. Et sane emphasis verborum,
& ipse contextus idem evincit, Jacobi sensum esse, quod nemo
sit inter homines, qui non debeat agnoscere se magna peccato-
rum mole premi, illisq; Deum suum offendere: Ergo rursus agit
de peccatis, ut sunt in se mortalia.

XLIX. Idem statuendum de dicto 1. Joh. 1. v. 8. Nam rur-
sus nihil efficit Jesuita sua distinctione, inter mortale & venia-
le peccatum. Quandoquidem de veniali peccato, neq; ex lege,
neq; ex naturā peccati est judicandum: cum omnis transgressio
legis sive magna sit sive levis, contrahat reatum aeternae maledi-
ctionis, ac proinde sua natura venialis esse non potest. Adde,
quod talis requiratur à lege perfectio, quae non ex semisse, sed ex
asse, vel, ut scriptura loquitur, ex toto corde, ex totā animā, ex o-
mnibus viribus Deum supra omnia; proximū sicut seipsum di-
ligat, Deut. 6. v. v. 5. Matt. 22. v. 37. Talis autem & tanta perfectio in
mortalium neminem cadit. Ubi enim naturalis est culpa, ibi est
naturale odium Dei & proximi, adeo, ut Apostolus disertē te-
stetur, omnes nos natura filios esse irae Eph. 2. v. 3. L. Ma-

L. Manet ergo, in nullum hominem cadere hac in vita, ut integrè & perfectè diligat Deum. Quod enim negant Jesuitæ, venialia peccata pugnare cum hac Dei dilectione, nugatoriū est & principium petiti. Nam, ut diximus, sic iterum iterumq; repetimus, & inculcamos, venialia peccata naturā suā, & ex lege Dei etiam esse mortalia, ac proinde cum perfectā Dei dilectione stare non posse.

LI. Deinde ipse contextus verum sensum hujus dicti nobis disertè indicat, quod non agat de levissimis peccatis, quæ sibi Pontificii imaginantur, sed de illis, quæ contrahunt maledictionem. Vult autem indicare, ut perveniremus in *noivavica* Dei, necesse omninò fuisse, ut sanguine Christi purificaremur: cū naturā justī & sancti minimè simus, & si quis opinione propriæ justitiæ turgens, se peccati expertem diceret, is seipsum egregiè falleret, & veritas in eo nō esset. His ita explicatis, statim addit, quo pacto ab illis liberari & eorum remissionem consequi valeamus, atq; sic digni effici consortio & familiaritate Dei, nempe *si confiteamur peccata nostra.*

LII. Ergo de ejusmodi peccatis loquitur Apostolus, quibus excludimur è consortio & familiaritate Dei. Atqui peccata illa nō sunt venialia sed mortalia. Deinde sunt ejusmodi peccata, propter quæ petendus est Deus, ut nobis remittatur. Hinc sic arguētor. Quæ peccata nos à Deo separant, quorūq; remissio à Deo in verā poenitentia ardentissimis precibus propter Christū est impetranda, illa non sunt venialia sed mortalia peccata. At peccata, de quibus loquitur hic Apostolus, sunt talia: Ergo non sunt venialia sed mortalia.

LIII. Idem quoq; probat repetitio *v. 10.* quā propterea usus est, ut probè rerunderet naturalem fastū superbientis humanæ naturæ, quæ difficulter suam deformitatē agnoscit. Quocirca ait, *tales homines, qui peccata sua non agnoscunt, Deum ipsum mendacii arguere.* Unde sic argumentamur. Quicumq; semetipsum è catalogo peccatorum expungere conantur, illi Dei sententiam cœlitus prolatam, qua universum genus humanum sub peccatū concluditur, & sic ipsum Deum, mendacii arguūt: Atqui Jesuitæ glorian-

gloriantes se peccatum mortale non habere, h. e. nullum peccatum (quia quod peccatum mortale non est, peccatum non est) semetipfos e catalogo peccatorum expungere conantur. Ergo Jesuitæ Deum mendacii arguunt.

LIV. Eodem modo hic subsumi possunt Monachi & Moniales, dū persuasum sibi habent, se non modo legi Dei satisfacere ad plenum posse: verum etiā amplo ore gloriantur de operibus suis supererogationis, quæ in aliorum quoq; hominum salutem & beatitudinem exundent. Sanè horribilis hæc est cæcitas cum enormi fastu Pharisæico conjuncta: Nos autem juxta monitum Apostoli, libèter profiteamur nos peccatores, tribuamusq; cum Daniele soli Deo gloriam, nobis autē faciei Confusionem.

LV. Ultimum argumentum proponit Becanus S. 51. *Quin-
to obijciunt: Christus est Mediator noster, non solum in prima justificatione,
quâ Deo reconciliamur, sed etiam postea in toto vitæ nostræ tempore, Ergo
semper egemus intercessione Christi: Ergo semper peccamus & legem trās-
gredimur, Alioquin post primam reconciliationem, Christus esset otiosus. Re-
spondeo: Christus semper est mediator noster, & nunquam est otiosus duplici
de causa, 1. quia semper nobis vires & gratiam subministrat, per quam non
peccemus, & bona opera faciamus. 2. quia emūdat nos à quotidianis peccatis
venialib. in qua frequēter incidimus, juxta illud: septies in die cadit justus.*

LVI. Primū respondemus cum Dn. Mayfarto, argumentū hoc eā formā, qua affertur, non esse nostrū. Nunquā enim nobis in mentē venire potuit, ut statuamus, nobis semper peccandū esse, post primā reconciliationē, ne Christus sit otiosus mediator, sed semper occupatus in reconciliatōne, qua nos cū Deo patre reconciliet. Sic, inquam, nos non cōcludimus: sed potius statuimus, quod omni conatu, quantum quidē in hac imbecillitate carnis fieri potest, peccatis resistere debeamus; si verò cōtingat, ut peccemus, nos verā consolatione in Christi meritū fundatā erigimus, & cū Apost. Johāne ex hoc ipso loco v. 9. verā fide cōcludimus: *Quod si peccemus, confiteamur peccata nostra: quia fidelis est ac justus Christus, ut remittat nobis peccata nostra, & emūdet nos ab omni iniquitate.* Et rursus cū Apostolo ex eadē epistola 1. c. 2. *Si peccaverimus, Advocatum habemus apud patrem, Jesum Christum, justum: Et ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi.*

LVII.] Deinde ad responsionis Becani rationē primam dicimus, quod quidē Christus justificatis semper suā gratiam subministret, ut bona opera faciāt: cum ad id justificati sint, ut Deo in sanctitate & iustitia serviant: verum ipsos propterea planē sine peccatis esse, disertē negat allegatis locis Johannes.

LVIII. Deinde in secunda ratione allegat dictum Salomonis, Prov. 24. v. 16. *Septies in die cadit justus, Quod ipsi idem est, ac si Salomon dixisset, Justus frequenter incidit in peccata venialia. Qui verò hujus dicti sensus nequaquam est.*

LIX. Primū ergo tenendū est, in Hebræo illud *in die*, nō legi, uti neq; in græco, unde etiā Dn. Lutherus non latinam vulgarem translationē, sed ipsos fontes secutus, in Germanicis suis bibliis vertit: *Der Gerechte fällt siebenmal/omisso illo: des Tages.*

LX. Deinde contextus disertē evincit, nō agi hoc dicto de justis peccantib. sed in calamitates incidētib.: sic enim cohærentia versuum. 13. 14. 15. 16. *comede, fili mi, mel, quia bonum est, & farum, quia dulcis est palato tuo: sic cogitatio sapientie suavis erit anima tua, si inveneris eam, & erit merces & expectatio tua non excidet.*

LXI. Sensus est, (inquit D. Franzius) sicut mel dulcissimū est, ita hæc sequens sapientia, seu, hoc sequēs, quod dabo, præceptū, dulcissimos fructus pio homini, qui illud observabit, præbebit.

LXII. Præceptū hoc statim subjicit Salomon v. 15. 16. *Ne insidieris, o impie, habitaculo justī, nec diripias occubitus ejus in malum. Quia septies cadit justus & resurgit. Impii autem corruunt in malum.*

LXIII. Manifesta & satis diserta sunt verba, quib. pii sive justī & impii opponuntur non ratione peccatorū, sed calamitatū & ærumnarum: Nēpe quod pii quidem frequenter cadant, hoc est, prolabantur in calamitates & ærumnas varias, quibus œconomia maximum detrimentū capiat, ipsiq; ad extremā pauperatē adigantur: sed non ut Impii. Quandoquidem Pii resurgunt: Deus enim ex illis omnibus ipsos rursus eripit, ut testatur exemplum Jobi, Impii verò in malis suis ac infortuniis in-

tercunt, & misere pereunt. Nihil ergo hic locus
ad rem præsentem.

SOLI DEO GLORIA.

99 A 6900

ULB Halle 3
002 622 092

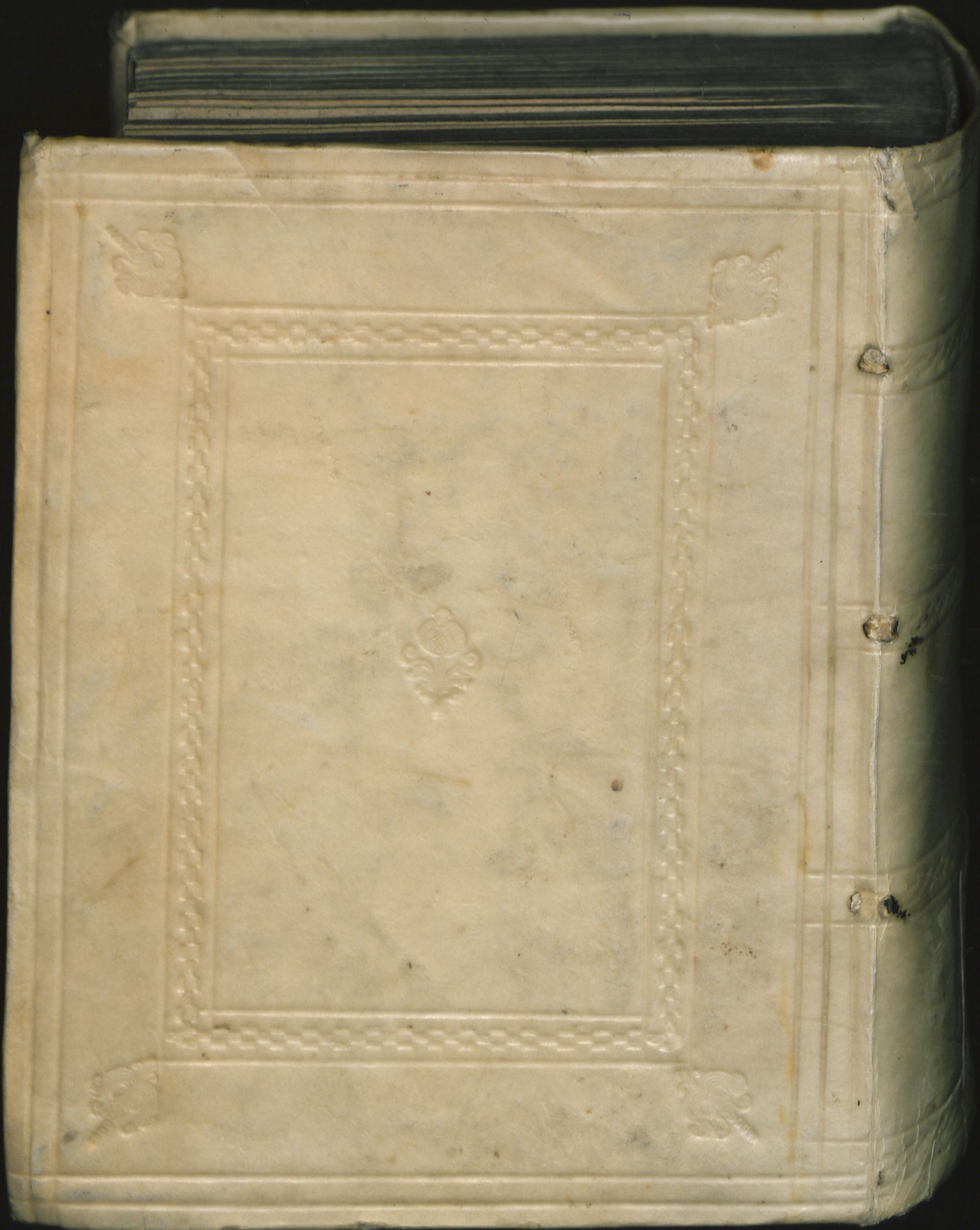

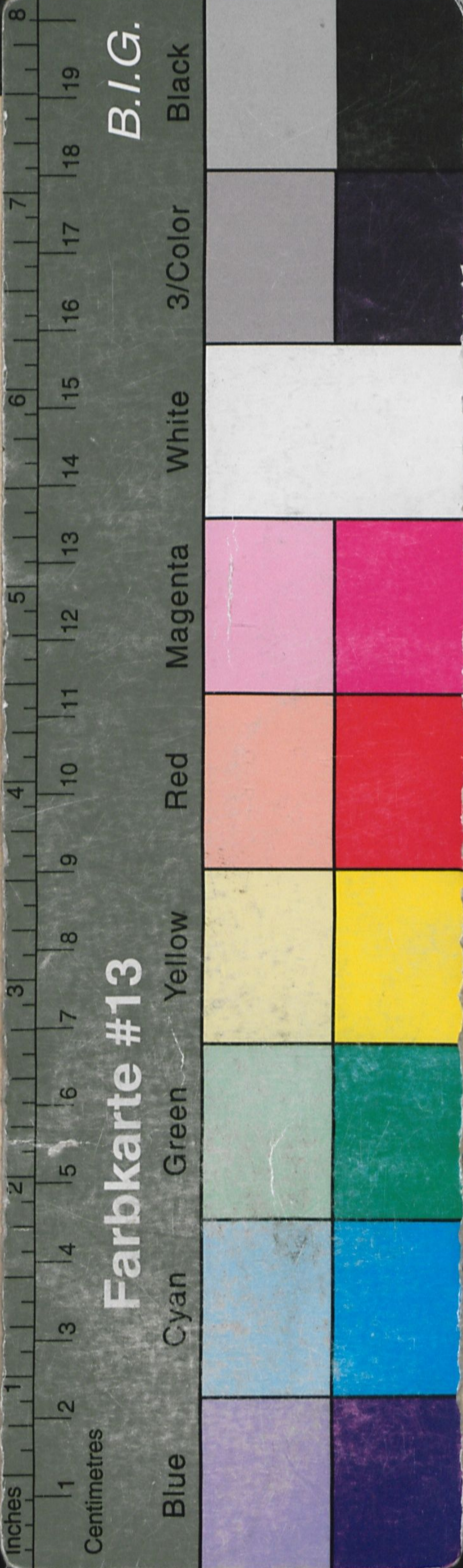
SB

Repro

VD 77

41

TERTII
Confessionem

to VIII.

de Quæstione,

x Decalo-

possit.

ta

mia VVittebergenfi

IDE

RTINI S.S. Th.

rimario, Facult. Theol.

i Arcis Præposito,

DENTE

ICHIO, Gryphem-

nerano.

ollegii Veteris

5. April.

BERGÆ,

AUERBACH, Acad. Typogr.

DC XXX.

